

І.А. Нідзельська, канд. екон. наук, Національний банк України

НАСЛІДКИ ВОЛАТИЛЬНОСТІ ОБМІННОГО КУРСУ ГРИВНІ ДЛЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Волатильність обмінного курсу в умовах надання більшої гнучкості національній валюті може сприяти як отриманню позитивного ефекту, так і призвести до певних втрат для суб'єктів валютного ринку. З огляду на підвищений ризик можливого зниження ліквідності та втрати фінансової стабільності для банківського сектора економіки, ефективність діяльності якого певною мірою залежить від очікувань населення, виникає необхідність детального дослідження можливих наслідків апреціації та депреціації обмінного курсу для зазначених сегментів ринку.

Узагальнюючи вплив волатильності гривні, доцільно зазначити, що збиток банківських установ, які надали кредит в іноземній валюті, в перерахунку на національну варіюється залежно від тривалості та рівня ревальвації гривні, а також їх валютної позиції. Зокрема, в умовах існування відкритої валютної позиції підвищується ризик недоотримання частини доходів банком.

Натомість зростання рівня доларизації, що супроводжується нарощенням обсягів виданих кредитів у іноземній валюті, при девальвації підвищує ймовірність втрати ліквідності банківських установ. Цей ризик також зумовлений збільшенням частки іноземних банків у банківській системі України, що посилює конкуренцію між цими установами в прагненні залучити якомога більше клієнтів, характеризується такою наявною динамікою: перевищенням обсягів виданих кредитів в іноземній валюті над обсягами залучених депозитів; зростанням темпів кредитування, особливо населення, без ґрунтового дослідження фінансового стану та рівня кредитоспроможності клієнта, необхідність в якому посилюється в умовах запровадження гнучкого режиму курсоутворення. Стрімке прискорення банківського кредитування населення призводить до зростання рівня інфляції через підвищення витрат на споживання (що певною мірою обумовлено низьким рівнем розвитку ринку послуг).

Зростання обсягів депозитів в іноземній валюті надає можливість банківським установам нарощувати кредитування у відповідній валюті. Проте при цьому кредитори певною мірою замінюють валютний ризик, пов'язаний із можливими втратами від зміни обмінного курсу, на кредитний.

Суттєвий перекис банківського кредитування фізичних осіб, обсяг якого зріс майже в декілька разів, що супроводжується значним спрощенням процедури отримання кредитів і погіршенням якості аналізу фінансового стану клієнта, посилює ризик втрати кредитоспроможності позичальників при девальвації валютного курсу. Це набуває особливого значення в нинішніх умовах через невідповідність динаміки доходів населення та обсягу

кредитування. Так, темпи зростання вимог банків за кредитами, наданими фізичним особам в іноземній і національній валютах, у 2007 р. порівняно з попереднім відповідно становили 200 і 194 %, тоді як темпи зростання грошових доходів населення – 131 %. Відповідна динаміка характерна для України починаючи з 2002 р., що супроводжується підвищенням ризику втрати кредитоспроможності банківської системи в умовах гнучкого курсоутворення, оскільки навіть при сталих доходах населення негативна зміна курсу спричинить зростання частки проблемних кредитів.

Таким чином, для збереження стабільності банківської системи у визначених умовах посилюється значущість регулювання відкритої позиції банківських установ в іноземній валюті, а також необхідність розвитку інструментів хеджування валютного ризику.